

ASPECTELE ETICE ALE RELAȚIEI MEDIC-PACIENT

RELATIA MEDIC - PACIENT

PRINCIPII

- ADEVĂR / ÎNCREDERE RECIPROCĂ
- ÎNȚELEGERE / AUTONOMIA PACIENTULUI
- BINELE / BENEFICIUL PENTRU PACIENT
- PRIMUM NON NOCERE
- COMPASIUNE, ONESTITATE, DEMNITATE
- CONFIDENȚIALITATE / FIDELITATE

RELATIA MEDIC-PACIENT

- Legea drepturilor pacientului
- Legea privind reforma în domeniul sănătății – Răspunderea profesională a personalului medical
- Ordin MSP nr. 482/2007
- Codul de Etică al Colegiului Medicilor

1. Acordul pacientului informat

Pentru a fi supus la metode de prevenție, diagnostic și tratament, **cu potențial de risc pentru pacient**, după explicarea lor de către medic, pacientului i se solicită acordul scris.

În obținerea acordului scris al pacientului, medicul, medicul dentist, asistentul medical/moașa sunt datori să prezinte pacientului informații la un nivel științific rezonabil pentru puterea de înțelegere a acestuia.

Informațiile trebuie să conțină:

- diagnosticul,
- natura și scopul tratamentului,
- riscurile și consecințele tratamentului propus,
- alternativele viabile de tratament,
- prognosticul bolii fără aplicarea tratamentului.

Acordul pacientului informat

- competența pacientului – capacitatea de a înțelege, judeca, a lua voluntar o decizie
- înțelegerea informațiilor furnizate de medic
- luarea deciziei în mod voluntar
- acordarea consimțământului

Acordul scris al pacientului trebuie să conțină în mod obligatoriu cel puțin următoarele elemente:

- numele, prenumele și domiciliul sau, după caz, reședința pacientului;
- actul medical la care urmează a fi supus;
- descrierea, pe scurt, a informațiilor ce i-au fost furnizate de către medic, medicul dentist, asistentul medical/moașă;
- acordul exprimat fără echivoc pentru efectuarea actului medical;
- semnătura și data exprimării acordului.

Acordul scris constituie anexă la documentația de evidență primară.

Doamna D, casnică, în vârstă de 82 de ani, este internată și diagnosticată cu cancer tiroidian.

Medicul îi comunică diagnosticul și îi spune că a doua zi va fi operată. A doua zi pacienta este dusă la sală și se intervine chirurgical.

Medicul îi comunică diagnosticul și îi spune că a doua zi va fi operată. Înainte de a fi dusă la sală, asistenta o pune să semneze o hârtie "că este de acord", fără a oferi informații suplimentare.

Medicul informează familia doamnei T despre diagnostic, propune intervenția chirurgicală și solicită acordul soțului pentru operație.

Medicul o informează pe doamna T că suferă de carcinom diferentiat derivat din celulele foliculare, că a doua zi urmează să efectueze o tiroidectomie totală și că trebuie să semneze pentru operație.

Consimțământul pacientului privind intervenția medicală

Pacientul are dreptul să refuze sau să oprească o intervenție medicală asumându-și, în scris, răspunderea pentru decizia sa;

Consecințele refuzului sau ale opririi actelor medicale trebuie explicate pacientului.

Informată fiind de medic asupra diagnosticului și posibilităților terapeutice, doamna D hotărăște că nu dorește să se opereze și solicită externarea.

Familia doamnei D nu este de acord și face presiuni asupra medicului pentru a o ține spital și pentru efectuarea operației, motivând că datoria unui medic este de a trata pacientul.

Consimțământul pacientului privind intervenția medicală

Vârsta legală pentru exprimarea consimțământului informat este de 18 ani.

În cazul în care furnizorii de servicii medicale consideră că intervenția este în interesul pacientului, iar reprezentantul legal refuză să își dea consimțământul, decizia este declinată unei comisii de arbitraj de specialitate, constituită la nivelul unităților sanitare.

Comisia de arbitraj este constituită din 3 medici pentru pacienții internați în spitale și din 2 medici pentru pacienții din ambulator.

Medicul curant, asistentul medical/moașa răspund atunci când nu obțin consimțământul informat al pacientului sau al reprezentanților legali ai acestuia.

Minorii își pot exprima consimțământul în absența părinților sau reprezentantului legal, în următoarele cazuri:

- situații de urgență, când părinții sau reprezentantul legal nu pot fi contactați, iar minorul are discernământul necesar pentru a înțelege situația medicală în care se află;
- situații medicale legate de diagnosticul și/sau tratamentul problemelor sexuale și reproductive, la solicitarea expresă a minorului în vârstă de peste 16 ani.

Atunci când reprezentantul legal sau ruda cea mai apropiată nu poate fi contactat, medicul, asistentul medical/moașa pot solicita autorizarea efectuării actului medical autorității tutelare sau pot acționa fără acordul acesteia în situații de urgență, când intervalul de timp până la exprimarea acordului ar pune în pericol, în mod ireversibil, sănătatea și viața pacientului.

- persoana care a acordat îngrijirea va efectua un raport scris ce va fi păstrat la foaia de observație a pacientului.
- Raportul va cuprinde descrierea împrejurării în care a fost acordată îngrijirea medicală, cu precizarea elementelor ce atestă situația de urgență, precum și a datelor din care să rezulte lipsa de discernământ a pacientului.
- Raportul va cuprinde numele și prenumele persoanei care a acordat asistența medicală, data și ora la care a fost întocmit, actul medical efectuat în cauză, semnătura persoanei care a efectuat actul medical.
- În situația în care actul medical a fost efectuat cu participarea mai multor persoane, se vor preciza în raport numele tuturor persoanelor care au efectuat actul în cauză și tipul de manevre medicale efectuate și raportul va fi semnat de toate aceste persoane.

CM, în vârstă de 7 ani, este internat cu dg de hepatită cronică cu virus C. În cursul internării, medicul recomandă efectuarea unei puncții hepatice.

Medicul efectuează puncția, nesolicitând acordul pacientului, pe motiv că acesta nu are discernământ pentru a lua o asemenea decizie.

Medicii solicită acordul părinților, dar aceștia refuză, motivând că nu cred că o puncție poate aduce informații suplimentare.

RD, în vârstă de 16 ani, este victima unui accident rutier și este adus în comă la spital. La examenul ecografic în UPU se evidențiază hemoragie intrabdominală și ruptură de plină.

Medicii încearcă să contacteze părinții băiatului, care însă nu sunt de găsit. În mașină se mai afla și prietena acestuia, care a scăpat nevătămată, și își dă consimțământul pentru operația prietenului său.

În cazul în care se cere consimțământul reprezentantului legal, pacientul trebuie să fie implicat în procesul de luare a deciziei atât cât permite capacitatea lui de înțelegere.

2. Obligativitatea asigurării asistenței medicale

Medicul, medicul dentist, asistentul medical/moașa au obligația să acorde asistență medicală unei persoane doar dacă au acceptat-o în prealabil ca pacient.

Criteriile de acceptare ca pacient sunt următoarele:

- metoda de prevenție, diagnostic, tratament la care urmează să fie supusă persoana în cauză să facă parte din specialitatea/competența medicului, medicului dentist, asistentului medical/moașei;
- persoana în cauză să facă o solicitare scrisă către medic, medicul dentist, asistentul medical/moașă de acordare a asistenței medicale, cu excepția cazurilor în care persoana este lipsită de discernământ sau a situațiilor de urgență medico-chirurgicală. Solicitarea va fi păstrată în fișa medicală sau, după caz, într-un registru special;
- aprecierea medicului, medicului dentist, asistentului medical/moașei că prin acordarea asistenței medicale nu există riscul evident de înrăutățire a stării de sănătate a persoanei căreia i se acordă asistență medicală. Aprecierea se face după un criteriu subiectiv și nu poate constitui circumstanță agravantă în stabilirea cazului de malpraxis.

ÎNTRERUPEREA RELAȚIEI CU PACIENTUL

- a) odată cu vindecarea bolii;
- b) de către pacient;
- c) de către medic, în următoarele situații:
  - atunci când pacientul este trimis altui medic, furnizând toate datele medicale obținute, care justifică asistența altui medic cu competențe sporite;
  - pacientul manifestă o atitudine ostilă și/sau ireverențioasă față de medic.

În situația în care medicul dorește întreruperea relației cu pacientul, acesta va notifica pacientului dorința terminării relației, înainte cu minimum 5 zile, pentru ca pacientul să găsească o alternativă, doar în măsura în care acest fapt nu pune în pericol starea sănătății pacientului.

Medicul trebuie să motiveze temeiul refuzului, astfel încât acesta să nu fie unul arbitrar.

2. Obligativitatea asigurării asistenței medicale

Medicul, medicul dentist, asistentul medical/moașa au obligația de a accepta pacientul în situații de urgență, când lipsa asistenței medicale poate pune în pericol, în mod grav și ireversibil, sănătatea sau viața pacientului.

Medicul, medicul dentist, asistentul medical/moașa nu pot refuza să acorde asistență medicală/îngrijiri de sănătate pe criterii etnice, religioase și orientare sexuală sau pe alte criterii de discriminare interzise prin lege.

2. Obligativitatea asigurării asistenței medicale

Medicul, medicul dentist, asistentul medical/moașa au obligația de a accepta pacientul în situații de urgență, când lipsa asistenței medicale poate pune în pericol, în mod grav și ireversibil, sănătatea sau viața pacientului.

Medicul care a acționat în situații de urgență, depășindu-și limitele competenței, deoarece nu era disponibil personal competent, nu va fi tras la răspundere.

Dovada cazurilor în care nu este disponibil personal medical ce are competență în efectuarea unui act medical se face cu acte ce emană de la reprezentantul legal al furnizorului de servicii medicale și care atestă personalul existent la locul furnizării actului medical ce a fost generator de prejudicii.

În UPU este adus un pacient care acuză dureri precordiale care persistă de peste o oră. La anamneză, medicul află că nu are acte de identitate și nu este asigurat.

Medicii refuză să îi acorde îngrijiri medicale pe motiv că nu este asigurat.

3. Dreptul pacientului la informația medicală

Pacientul are dreptul de a cere și de a obține o altă opinie medicală.

Pacientul internat are dreptul și la servicii medicale acordate de către un medic acreditat din afara spitalului.

Domnul P G se internează în clinica de ortopedie și este diagnosticat cu gonartroză. Medicul recomandă protezarea totală imediată, afirmând că nu există altă variantă terapeutică.

Domnul PG nu dorește să se opereze imediat, ci intenționează să mai stea de vorbă și cu un alt medic specialist în recuperare medicală pentru a vedea în ce măsură se poate temporiza intervenția chirurgicală.

Aflând de această intenție a pacientului său, medicul chirurg îl anunță că nu mai dorește să îl aibă ca pacient și că în viitor să se adreseze altui cadru medical.

Dreptul pacientului la informația medicală

Pacientul are dreptul de a fi informat asupra stării sale de sănătate, precum și cu privire la date despre diagnostic și prognostic.

Rudele și prietenii pacientului pot fi informați despre evoluția investigațiilor, diagnostic și tratament, cu acordul pacientului.

Doamna J.T., în vârstă de 72 ani, este diagnosticată cu cancer de colon. După stabilirea diagnosticului, medicul curant îi comunică fiului doamnei T. că mama sa este bolnavă de cancer.

Acesta decide să nu îi spună mamei sale de ce boală suferă și îi interzice medicului să îi divulge ceva acesteia. Fiul recomandă medicului, de asemenea, să îi spună doamnei T că nu are de ce să își facă griji și că suferă de o boală ușoară.

Fiul refuză ca mama sa să fie tratată în continuare și solicită externarea "pentru a o duce acasă să moară în patul ei".

4. Dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului

Pacientul are dreptul de a fi informat asupra stării sale de sănătate, precum și cu privire la date despre diagnostic și prognostic.

Rudele și prietenii pacientului pot fi informați despre evoluția investigațiilor, diagnostic și tratament, cu acordul pacientului.

Toate informațiile privind starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale sunt confidențiale chiar și după decesul acestuia.

Informațiile cu caracter confidențial pot fi furnizate numai în cazul în care pacientul își dă consimțământul explicit sau dacă legea o cere în mod expres.

Nicolae Dobrin nu a stiut pana in ultima clipa a vietii ca sufera de cancer la plamani. Familia a tinut totul ascuns fata de el si fata de toata lumea, insa apropiatii stiau, a povestit o jurnalista apropiata a familiei din Pitesti. In centrul acestui efort s-a aflat sotia sa, iubita sa de o viata, Gica Dobrin.

Gica a dorit ca Dobrin sa nu stie nici un moment ca sufera de cancer la plamani. I-a spus ca trebuie sa faca tratamente cu citostatice preventiv, pentru ca problema sa de la picior sa nu se extinda in celule canceroase. El a crezut-o pana la capat.

Joi seara, pe cand Dobrin era internat la spital intr-o stare precara, a vazut la televizor ca se spune ca are cancer la plamani. Nu i-a venit sa creada. Presa era la usa spitalului din Pitesti. Gicu i-a spus sotiei sa cheme a doua zi presa la el acasa si toata lumea sa vada ca nu are nimic.

"Te rog sa ii linistesti pe toti si sa spui ca ii pup. Mai stau o seara aici, maine ma duc acasa", i-a spus Dobrin sotiei in seara de dinainte sa moara.

Artistul Florian Pittis a incetat din viata, duminica, la varsta de 63 de ani, dupa ce in urma cu cateva zile a fost internat de urgenta, in stare grava, la Institutul Oncologic din Bucuresti. Actorul suferea de cancer la prostata iar starea lui s-a inrautatit in ultimele zile.

Artistul a dorit sa se pastreze discretia asupra starii sale de sanatate

Familia a tinut la confidentialitate si le-a cerut medicilor sa nu vorbeasca cu presa despre starea artistului.

Medicul curant, doctor oncolog MD a prezentat o declaratie scrisa de artist, in 2 august, prin care acesta cere personalului medical ca in afara familiei sale sa nu fie comunicata nici unei persoane vreo informatie privind suferinta sa.

Florian Pittis a fost internat mai bine de 10 zile, a declarat managerul spitalului, dr. Nicoleta Manu.

Ea a precizat ca actorul suferea de cancer ce mai bine de un an si avea si metastaze.

Dr. Nicoleta Manu a prezentat o nota a lui Florian Pittis, prin care acesta solicita conducerii spitalului sa pastreze maxima discretie si sa nu furnizeze presei detalii despre suferinta sa.

Dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului

În cazul în care informațiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditați, implicați în tratamentul pacientului, acordarea consimțământului nu mai este obligatorie.

Pacientul IG este tratat de către doctorul MN. Acesta este sunat de către doctorul DG, vecin și bun prieten cu fiica domnului IG. Doctorul DG dorește să afle "ca între colegi" care este starea de sănătate a domnului IG și care sunt perspectivele sale de însănătoșire pentru că l-a rugat fiica domnului IG să se intereseze.

Doctorul MB prezintă un caz la un congres național. Cu această ocazie, inseră în prezentarea sa datele personale ale acestuia, inclusiv nume, prenume, domiciliu; poze cu pacientul; buletinele de analiză cu numele acestuia; radiografii și ecografii pe care este vizibil numele acestuia.